

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ βίῳ τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν ἴσως οὐκ ἂν τις ἐκβάλλοι· καὶ γὰρ φιλόφιλον εἶναι δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν καὶ συμμισεῖν τοῖς φίλοις τοὺς ἐχθροὺς καὶ συναγαπᾶν τοὺς φίλους· ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνη τις, ἐπιλαθέσθαι χρὴ πάντων τῶν τοιούτων καὶ πολλάκις μὲν εὐλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις τοὺς ἐχθροὺς, ὅταν αἱ πράξεις ἀπαιτῶσι τοῦτο, πολλάκις δ' ἐλέγχειν καὶ ψέγειν ἐπονειδίστως τοὺς ἀναγκαιοτάτους, ὅταν αἱ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἁμαρτίαι τοῦθ' ὑποδεικνύωσιν. Ὡσπερ γὰρ ζῶου τῶν ὄψων ἀφαιρεθεῖσων ἀχρειοῦται τὸ ὅλον, οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα.

Πολύβιος, *Ἱστορίαι* 1.14.4-7

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Ποιες εἶναι οἱ υποχρεώσεις ενός φίλου πρὸς τοὺς συντρόφους τοῦ σύμφωνα με τὸν Πολύβιο; (μονάδες 4)

B2. Να χαρακτηρίσετε τὶς παρακάτω προτάσεις Σωστές ἂν τὸ περιεχόμενο τοὺς εἶναι ὀρθό καὶ Λάθος ἂν τὸ περιεχόμενο τοὺς δεν επαληθεύεται σύμφωνα με τὸ κείμενο. (μονάδες 4)

- α. Ο Ἱστορικός θα πρέπει νὰ ἐπαινεί τοὺς ἐχθροὺς τοῦ ἂν οἱ πράξεις τοὺς εἶναι γιὰ καλὸ σκοπὸ.
- β. Ἡ ἀντικειμενικότητα στὴν συγγραφὴ τῆς ἱστορίας εἶναι μία ἀρετὴ που θα πρέπει νὰ διαθέτει ἕνας Ἱστορικός.
- γ. Ἡ ἐπισήμανση τῶν λαθῶν ενός προσώπου ἀπὸ τὸν ἱστορικό θα πρέπει νὰ ἀποφεύγεται.
- δ. Ο φίλος θα πρέπει νὰ ἔχεις ἐχθροὺς, τοὺς ἐχθροὺς τῶν φίλων τοῦ.
- ε. Ἀν ἀφαιρέσουμε τὴν ἀλήθεια ἀπὸ τὴν ἱστορία, αὐτὴ γίνεται ἕνα ἀνώφελο διήγημα.

B3. Να χρησιμοποιήσετε τὰ παρακάτω συνθετικά ὥστε νὰ δημιουργήσετε σύνθετες λέξεις τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσας (οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα). (μονάδες 2)

- a) ἀντί + λέγω=
- b) παῖς + ἄγω=
- c) κτήνος + τρέφω=
- d) εὐθύς + γραμμή=
- e) θάνατος + φέρω=

B4. Να τοποθετήσετε τὶς παρακάτω λέξεις (κάνοντας τὶς ἀπαραίτητες γραμματικές ἀλλαγές, ἂν χρειάζεται) στὰ κενὰ γιὰ νὰ ὁλοκληρωθεῖ τὸ νόημα τῶν παρακάτω προτάσεων. (μονάδες 2)
(αερολογία, κοσμοπλημμύρα, κοσμικός, παρθεναγωγείο, κοσμοϊστορικός)

- a) Ο ἐρχομὸς τοῦ μεγάλου ἀστέρα τοῦ Χόλιγουντ στὴν Αθήνα ἀπέτελεσε μέγιστο..... γερονὸς αὐτοῦ τοῦ καλοκαιριοῦ.
- b) Τὸ τρομοκρατικὸ χτύπημα στοὺς δίδυμους πύργους τῆς Νέας Υόρκης ἀπέτελεσε γερονὸς σημασίας.

γ) Ὅλο λέει, γι' αὐτὸ δεν τὸν παίρνει κανεὶς στὰ σοβαρά.

δ) Πολλὰ ἀπέτελεσαν σταθμὸ στὴν ἱστορία τῆς ἐκπαίδευσης στὴν Ελλάδα.

ε) Τὶς παραμονὲς τῶν Χριστουγέννων στὰ μαγαζιά ἐπικρατοῦσε πρωτοφανὲς

B5. Να κάνετε όλες τις αλλαγές που ζητούνται παρακάτω. (μονάδες 3)

a) η πατρίς: γενική ενικού αριθμού
b) ο πίναξ: δοτική πληθυντικού αριθμού
c) η δύναμις: κλητική ενικού αριθμού
d) το έδαφος: αιτιατική πληθυντικού αριθμού
e) ο ανήρ: δοτική πληθυντικού αριθμού
f) ο σωτήρ: αιτιατική ενικού αριθμού
g) οί νιπτήρες: το ίδιο στον άλλο αριθμό
h) το όνομα: γενική ενικού αριθμού
i) τραχεῖα χώρα: αιτιατική πληθυντικού αριθμού
j) βαθὺ πέλαγος: γενική ενικού αριθμού

B6. Να κάνετε όλες τις αλλαγές που ζητούνται παρακάτω: (μονάδες 3)

a) φονεύω: α' ενικό πρόσωπο Αορίστου, οριστική έγκλιση στην Ενεργητική Φωνή
b) διώκω: α' πληθυντικό πρόσωπο Μέλλοντα στην Ενεργητική Φωνή
c) βουλεύομαι: γ' ενικό πρόσωπο Παρατατικού στη Μέση Φωνή
d) βλάπτομαι: β' πληθυντικό πρόσωπο Παρακειμένου, οριστική έγκλιση στη Μέση Φωνή
e) κελεύω: β' ενικό πρόσωπο Ενεστώτα, υποτακτική έγκλιση και γ' ενικό πρόσωπο Αορίστου, υποτακτική έγκλιση στη Ενεργητική Φωνή.
f) ειμί: γ' πληθυντικό πρόσωπο στην υποτακτική έγκλιση Ενεστώτα.

B7. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες λέξεις των παρακάτω προτάσεων. (μονάδες 2)

- a) Ὁ σοφὸς ἐστὶ εὐδαίμων.
- b) Βουκεφάλας λευκὸν σῆμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶχεν.
- c) Προσῆκει τοῖς πολίταις προθύμως πεῖθεσθαι τῷ ἄρχοντι.
- d) Οἱ Πέρσαι διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην.
- e) Ὁ ἵππος μέλας ἦν καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος.

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

ΡΑΨΩΔΙΑ Ζ (466-502)

Και ο μέγας Έκτωρ άπλωσε τα χέρια στο παιδί του·
έσκουξ' εκείνο κι έγειρε στο στήθος της βυζάστρας·
φοβήθη τον πατέρα του καθώς είδε ν' αστράφτουν
τ' άρματα και απ' την κόρυθα της περικεφαλαίας
την χ αίτην που τρομακτικώς επάνω του εσειόνταν· 470
εγέλασε ο πατέρας του και η σεβαστή μητέρα·
και ο μέγας Έκτωρ έβγαλε την περικεφαλαίαν
και καταγής την έθεσεν, όπου λαμποκοπούσε.
Εφίλησε κι εχώρευσε στα χέρια το παιδί του
κι έπειτα ευχήθη στους θεούς κι είπε: «Ω πατέρα Δία,
κι όλ' οι επουράνιοι θεοί, δώσετε εις το παιδί μου
τούτο, ως εδώκατε εις εμέ, στο γένος του να λάμπει,
στ' άρματα μέγας, δυνατός στην Ίλιον βασιλέας,
και ως έρχεται απ' τον πόλεμον μ' άρματα αιματωμένα
εχθρού που εφόνευσε, να ειπούν: καλύτερος εδείχθη 480
και του πατρός του, και χαράν θα αισθάνεται η μητέρα».
Ως είπε αυτά, στην αγκαλιά της ποθητής συμβίας
το βρέφος έβαλε και αυτή στο μυροβόλο στήθος
το πήρε γελοκλαίοντας· την ελυπήθη εκείνος,
εχάιδευσέ την κι έλεγε: «Αγαπητή, μη θέλεις
τόσο δι' εμέ να θλίβεσαι, στοχάσου ότι στον Άδη
δεν θα με στείλει άνθρωπος η ώρα μου πριν φθάσει·
και άνθρωπος άμα γεννηθεί, είτε γενναίος είναι
είτε δειλός, δεν δύναται τη μοίρα ν' αποφύγει.
Αλλ' άμε σπίτι, έχε στον νουν τα έργα τα δικά σου, 490
την ηλακάτην, τ' αργαλειό, και πρόσταζε τες κόρες
να εργάζονται· στον πόλεμον θα καταγίνουν όλοι
οι άνδρες που εγεννήθησαν στην Τροίαν κι εγώ πρώτος».
Είπε και πάλι εφόρεσε την περικεφαλαίαν.
Και προς το σπίτι εκίνησεν η αγαπητή γυνή του
κι εσυχνογύριζε να ιδεί με μάτια δακρυσμένα.

Εἰς τοῦ ἀνδροφόνου Ἑκτοροῦ τὴν ὑψηλὴν οἰκίαν
ἐφθάσε κι εὐρήκε ἐκεῖ τῶν γυναικῶν τὸ πλῆθος
κι ἀπ' τὴν ψυχὴν τοὺς ἔκαμεν ὁ θρήνος ν' ἀναβρῦσει.
Καὶ ζωντανόν τὸν Ἑκτορά στο σπῖτι τοῦ ἐθρηνούσαν, 500
θαρρῶντας που ἀπ' τὸν πόλεμον κι ἀπ' τ' ἀνδρειωμένα χέρια
τῶν Ἀχαιῶν δὲν θὰ σωθεῖ καὶ δὲν θὰ γύρει πλέον.

B1. α) Τι ευχές δίνει ὁ Ἑκτορας στο παιδί του; Γιατί βγάζει τὴν περικεφαλαία ὅταν συναντά τὸν γιό του;

β) Τι οδηγίες δίνει ὁ Ἑκτορας στη γυναῖκα τοῦ τὴν Ἀνδρομάχη; Νὰ κρίνετε τὴν ἐπιλογή τοῦ νὰ ἐπιστρέψει στο πεδίο τῆς μάχης.

ΜΟΝΑΔΕΣ 8

B2. α) Νὰ χωρίσετε τὸ κείμενο σε τρεῖς θεματικές ἐνότητες καὶ νὰ ἀποδώσετε ἓνα πλαγιότιτλο στὴ καθεμιά. Νὰ το χωρίσετε με κριτήρια θεματικά (ἀν ἀλλάζει ἡ σκηνή, τὸ θέμα κτλ.) καὶ ἀφηγηματικά (ποῖος μιλάει;)

β) Νὰ ἐντοπίσετε στο κείμενο μία τραγικὴ εἰρωνεία καὶ νὰ τὴν σχολιάσετε σύντομα.

ΜΟΝΑΔΕΣ 6

B3. α) Νὰ χαρακτηρίσετε τὸν Ἑκτορά λαμβάνοντας ὑπόψη στάσεις, σκέψεις, δράσεις, συναισθήματα, ἀξίες καὶ συμπεριφορὰ με βάση τὸ ἀπόσπασμα.

β) Νὰ ἐντοπίσετε τουλάχιστον τέσσερα πολιτιστικά στοιχεῖα στο κείμενο (ὕλικά ἢ πνευματικά) καὶ νὰ τὰ σχολιάσετε σύντομα.

ΜΟΝΑΔΕΣ 6